

на оцеляване на семейството. Все пак там, където има възможност, жената не работи, дори и да иска.

Традиционно женската власт е в къщи – тя държи парите, тя е тази, която разпределя семейния бюджет. “Мъжът дава парите на жената, а тя решава как да се харчат. Когато обаче мъжът поиска пари, трябва да има. В противен случай следва санкция” (Ромската жена 2003: 111).

“Независимо дали тя ходи на работа, а мъжът не ходи и донася пари, тя е длъжна да си чисти, да сготви. Ролята на жената е да чисти, да готви, да уважава мъжа си” (ж, р.1960 г., Йерлии). Тези нейни задължения са общовалидни за общността и в пространството, и във времето, защото „Сръбските цигани твърдят, че жената – добрата майка, трябва редовно да ходи по селата със своята торба и да носи каквото може” (Petrovic 1935: 27). В началото на XX век “Кой в Пловдив не знаеше салаша на острова в Марица.... Много пловдивчани отиваха там в празник на теферич... Свършваше празничната почивка, дембеллъка (излежаване) и джумбушите (шегите). Едно след друго семействата си отиват, на острова и салаша не остава никой.... Каквото е останало от яденето, циганките на другия ден рано-рано прегазват Марица и го събират в скъсаните си чувалчета” (Алваджиев 2000: 114).

В периода на номадстване по-младите жени осигуряват храна за всички членове на групата. Приготвянето на яденето става на открит огън край катуната върху импровизирано огнище от два камъка или върху желязна пирустия. В повечето случаи хлябът също се меси и пече на място.

През зимния сезон, а и след усядането, този терпип на готвене се запазва за известно време. Отделни семейства започват да ползват печки, а хлябът, освен в подница, да пекат и в пещ. “В Плевен жените правели своите пещи от натрупани камъни, които отгоре облепвали и споявали с много кал и глина, смесена със слама. Пода на пещта обсипвали с пясък. След като поизсърхнала калта, изваждали камъните и измазвали пещта отвън и отвътре, като оставяли не една, а две дупки за “дишане” - едната отгоре, а другата отзад. Отворът на пещта имал формата на полумесец и се покривал с тенекиен или глинен капак. В с. Белослав, Варненско циганите дълбаели пещи направо в земята /“зос”/” (Маринов 1962: 266).

Едно от основните семейни задължение на циганската/ ромската жена е да пере, да глади, мъжът и винаги да е чист и спретнат. Така тя изразява своята позицията към съпруга си. “Много ярко е изразено уважението на жената към мъжа ѝ, нещата не опират до показност, а до уважение...” (ж., р. 1960 г., Йерлии).